

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 47/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného JUDr. Valerijom Podol'skijom, Advokátska kancelária, Námestie slobody 1, Humenné, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 24, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce a jeho uznesením z 11. novembra 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 143/2010 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 45/2014 a jeho uznesením z 25. apríla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. augusta 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv

podľa čl. 24, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením z 11. novembra 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 143/2010 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 45/2014 a jeho uznesením z 25. apríla 2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným okresnému súdu 21. októbra 2010 domáhal zaviazať odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 108 144, € „z titulu náhrady mzdy a odmeny za výkon funkcie konateľa a náhradu 300 000,- € ako nemajetkovú ujmu za porušenie antidiskriminačných ustanovení zákonov“. Okresným súdom bol sťažovateľ vyzvaný na úhradu súdneho poplatku vo výške 15 554,50 €, na čo sťažovateľ okresný súd 11. februára 2011 požiadal o oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku. Uznesením okresného súdu z 2. januára 2012 nebolo oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľovi priznané. Sťažovateľ 27. januára 2012 adresoval okresnému súdu návrh na zmenu petitu, v ktorom už nevyčíslil nemajetkovú ujmu. Uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľ napadol odvolaním, v ktorom namietal, že v prípadoch, kde nie je majetková ujma špecifikovaná, je navrhovateľ v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“) v konaní pri uplatnení nárokov z neplatného rozviazania pracovného pomeru od súdneho poplatku oslobodený. O podanom odvolaní rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 47/2012 z 30. mája 2012, ktorým odvolaniu sťažovateľa nevyhovelo a napadnuté rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil, dôvodiac pritom, že návrh na zmenu petitu, v ktorom už sťažovateľ neuvádza výšku majetkovej ujmy, sa javí ako účelový, motivovaný snahou vyhnúť sa poplatkovej povinnosti. V uvedenom rozhodnutí krajský súd uviedol, že okresný súd bude povinný vyzvať sťažovateľa na odstránenie nedostatku návrhu spočívajúceho v neuvedení výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sťažovateľ bol na základe uvedeného okresným súdom

vyzvaný špecifikovať petit návrhu tak, aby bolo zrejmé, čoho sa v konaní domáha, teda špecifikovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy.

Podanie sťažovateľa z 27. januára 2012, ktorým sťažovateľ navrhol zmenu petitu, bolo uznesením okresného súdu z 18. marca 2013 odmietnuté s odôvodnením, že sťažovateľ svoje podanie nedoplnil v súdom určenej lehote. O odvolaní, ktorým sťažovateľ predmetné uznesenie napadol rozhodol krajský súd tak, že uznesenie okresného súdu zrušil s odôvodnením, že postup podľa § 43 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) v prípade procesného podania nie je možné realizovať, keďže je uvedený postup aplikovateľný len vo vzťahu k podaniu vo veci samej, pričom je v uvedenej situácii aplikovateľné ustanovenie § 43 ods. 3 OSP („Na iné podanie, ktoré podľa svojho obsahu nespĺňa náležitosti návrhu na začatie konania, ak nie je riadne opravené alebo doplnené, súd neprihliada.“). Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že predmetom konania ostali nároky sťažovateľa uplatnené v pôvodnom návrhu, a keďže sťažovateľ súdom určený poplatok z uplatnených nárokov neuhradil, vyvodí konajúci súd z tejto skutočnosti procesné dôsledky podľa ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. V závere krajský súd poznamenal, že je potrebné sa vyrovnať v intenciách ustanovenia § 4 ods. 2 písm. d) zákona č. 71/1992 Zb. aj so sťažovateľom namietanou nesprávnosťou vyrubenia súdneho poplatku z nároku na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru a v prípade uznania opodstatnenosti označenej námietky pôvodne vyrubенý poplatok upraviť postupom podľa ustanovenia § 12 ods. 3 citovaného zákona.

Uznesením sp. zn. 14 C 143/2010 z 11. novembra 2013 okresný súd s odôvodnením, že sťažovateľ v určenej lehote súdny poplatok nezaplatil, konanie zastavil. Krajský súd odvolanie sťažovateľa podané proti tomuto uzneseniu posúdil ako neopodstatnené a svojím rozhodnutím sp. zn. 5 Co 45/2014 z 25. apríla 2014 uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti argumentuje: „Žalobou zo dňa 19.10.2010 na ochranu osobnosti, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy som náležitým spôsobom zdôvodnil a čakal, že mi súd v zmysle § 4 Občianskeho zákonníka poskytne ochranu proti tomu, kto úmyselne porušil moje zákonné práva a pre moje náboženské presvedčenie ma diskriminuje.

Okrem toho, že žalovaný so mnou okamžite zrušil pracovný pomer dňa 6.11.2008, bez toho, aby uviedol zákonný dôvod v zmysle Zákonníka práce, verejne deklaroval moje prepustenie z dôvodu môjho vierovyznania.

Nátlak zo strany žalovaného bol prezentovaný podanou žalobou v konaní o ochrannú známku na Okresnom súde Košice I., sp.zn. 29CbPv/4/2009, v ktorom Okresný súd Michalovce na základe predbežného opatrenia povolil exekúciu sp. zn. Er 582/2009-90, ktorou mi znemožnil nakladať s finančnými prostriedkami, a tým som nemohol žalobu spoplatniť, čo je dôvodom zastavenia konania v zmysle uznesení prvostupňového a druhostupňového súdu.

Listom zo dňa 7.2.2011 som súd požiadal o oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku, pre tieto dôvody, v zmysle § 150 O.s.p., avšak súdy úmyselne z tohto objektívneho dôvodu nerozhodli.“

Sťažovateľ prezentuje v sťažnosti názor, že „V zmysle platnej európskej judikatúry nezaplatenie súdneho poplatku nemôže mať za následok popretie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Prvostupňový súd obmedzil moje právo, ako žalobcu, domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené, alebo porušené.“.

Sťažovateľ tiež argumentuje, že „Prvostupňový súd nepostupoval podľa súčasného právneho stavu v civilnom konaní, ktorý sa tvorí v sporovom konaní podľa prejednávanej zásady a zásady kontradiktórnosti, nakoľko druhá strana ani nevedela, že proti nej bola podaná antidiskriminačná žaloba.“.

Sťažovateľ je toho názoru, že „Súdy nekonali podľa procesných predpisov, najmä Občianskeho súdneho poriadku“.

Opierajúc sa o uvedené skutočnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie „práva na ochranu základných ľudských práv a slobôd, čl. 24 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 9 Európskeho dohovoru, práva na slobodu myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery; práva na súdnu a inú ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“, a to „Postupom Krajského súdu Košice, sp. zn. 5Co/45/5014, ktorému predchádzalo rozhodnutie Okresného súdu v Michalovciach, sp. zn. 14C/145/2010“, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne

neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Hneď v úvode ústavný súd poznamenáva, že sťažnosť sťažovateľa napriek skutočnosti, že je sťažovateľ právne zastúpený, sa z hľadiska ústavnoprávnej relevancie vyznačuje značnou neurčitou svojho obsahu, argumentácia v nej predstretá je nekoncepčná a nejasná. Ústavnému súdu sa podarilo s istotou identifikovať len tú skutočnosť, že sťažovateľ porušenie svojich práv vidí v popretí prístupu k súdu, keď ho konajúci súd napriek ním prezentovanej nepriaznivej finančnej situácii neoslobodil od súdneho poplatku a následne z dôvodu jeho nezaplatenia konanie zastavil. Sťažovateľ odvolávajúci sa na bližšie nešpecifikovanú „európsku judikatúru“ prezentuje svoje stanovisko, podľa ktorého nezaplatenie súdneho poplatku nemôže byť prekážkou k výkonu spravodlivosti.

Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. Podľa neho rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Sťažovateľ sa ochrany svojich práv vo vzťahu k označenému postupu a uzneseniu okresného súdu mohol podľa zákona účinne domáhať (a aj sa domáhal) využitím opravného prostriedku odvolania. V tomto kontexte bol krajský súd ako druhostupňový súd povinný poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa, ktorých porušenie namieta. Právomoc ústavného súdu je preto (s ohľadom na znenie čl. 127 ods. 1 ústavy) bezprostredne vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu a k procesnému postupu okresného súdu predchádzajúcemu tomuto uzneseniu vylúčená. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia označených článkov ústavy a dohovoru postupom okresného súdu, ako aj jeho uznesením z 11. novembra 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 143/2010 odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Následne ústavný súd pristúpil k preskúmaniu namietaného porušenia označených článkov ústavy a dohovoru postupom krajského súdu, ako aj jeho uznesením z 25. apríla 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 45/2014.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti tradične prihliada, z povinnosti štátu zaistiť účinný prístup k súdu nemožno automaticky vyvodiť neobmedzené právo na bezplatnú právnu pomoc zo strany štátu v civilných sporoch ani právo na bezplatné konanie v týchto veciach (pozri rozsudok ESLP Kreuz proti Poľsku z 19. júna 2001, č. 28249/95). Povinnosť zaplatiť súdny poplatok v súvislosti s podaním civilnej žaloby nemôže byť považovaná za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré by bolo samo osebe nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na druhej strane, výška poplatku posudzovaná vo svetle osobitných okolností daného prípadu vrátane povinnosti dotknutej osoby poplatok v takejto výške zaplatiť, ako aj fáza konania, v ktorej bolo takéto obmedzenie prístupu aplikované, sú faktory ktoré zohrávajú svoju úlohu pri rozhodovaní, či tejto osobe bolo alebo nebolo zachované právo na prístup k súdu. ESLP takisto upozorňuje, že tí, ktorí zámerne nafukujú výšku svojich nárokov na odškodnenie, nemôžu očakávať, že budú celkom oslobodení od súdneho poplatku alebo od požiadavky prispieť primeranou čiastkou na trovy konania (pozri rozsudok ESLP Kupiec proti Poľsku z 3. februára 2009, č. 16828/02).

Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatňovaní práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky, keďže konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (III. ÚS 70/01).

Rámec povinností štátnych orgánov, proti ktorým smeruje právo na súdnu a inú právnu ochranu, upravuje čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na

základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každé konanie štátneho orgánu, ktoré nie je v súlade so zákonom, t. j. ak štátny orgán nekoná v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, protirečí príkazu ústavnej normy. Postup všeobecného súdu, keď tento nekoná v súlade s procesnoprávnymi predpismi konania, treba považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (mutatis mutandis I. ÚS 26/94).

Ústavný súd pri posúdení námietok sťažovateľa v intenciách prezentovanej judikatúry sústredil svoju pozornosť na relevantnú právnu úpravu, a teda na zodpovedanie otázky, či postup krajského súdu, ktorý potvrdil ako vecne správne uznesenie okresného súdu o zastavení konania, mal dostatočnú oporu v relevantnej právnej úprave.

Okresný súd svojím rozhodnutím, ktoré krajský súd ako vecne správne potvrdil, zastavil konanie vo veci sťažovateľa s odôvodnením, že sťažovateľ v určenej lehote nezaplatil vyrubený súdny poplatok, pričom sťažovateľovi predchádzajúcimi rozhodnutiami konajúcich súdov nebolo oslobodenie od súdnych poplatkov priznané. Sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok ani v odvolacej lehote.

Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravila v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Podľa ustanovenia § 10 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. prvostupňový súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania.

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd svojím postupom a rozhodnutím, ktorým potvrdil vecnú správnosť uznesenia okresného súdu o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, nijako nezasiahol do označených základných práv sťažovateľa zaručených ústavou ani do jeho práva zaručeného dohovorom, pretože je

zrejme, že konajúce súdy aplikovali platnú a účinnú právnu úpravu (ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.) korešpondujúcu zistenému skutkovému stavu (sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo priznané; zároveň sa naňho nevzťahovala žiadna z výnimiek zakotvených v ustanoveniach § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb., u ktorých nezaplatenie súdneho poplatku nie je dôvodom na zastavenie konania, a napokon súdny poplatok nebol sťažovateľom uhradený ani v odvolacej lehote). Krajský súd postupoval teda zákonným spôsobom v súlade s relevantnými ustanoveniami príslušných právnych predpisov, keď dôvody zastavenia konania boli v odôvodnení oboch rozhodnutí aj náležite vysvetlené.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Ústavný súd teda dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2015

